

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Jild 3, Son 12/2

2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 12/2 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликов Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодири Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамият.

Тахририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com
Телеграм канал: https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

<i>Axmedov Oybek Saparbaevich</i> ИНГЛИЗ ВА ЎЗБЕК ТИЛЛАРИДА СОЛИҚ-БОЖХОНА ТЕРМИНОЛОГИЯСИДА АНТОНИМИЯ ҲОДИСАНИНГ ЎРНИ.....	10-18
<i>Нематова Мафтуна</i> ЛАКУНА И ТИПОЛОГИЯ ЛАКУН	19-24
<i>Hamroyeva Shahlo Mirdjonovna, Matyakubova Noila Shakirjonovna</i> MOSLASHTIRISH JARAYONIDA O'ZBEK VA INGLIZ TILIDAGI SODDA GAPLARNING SINTAKTIK TAHLILI.....	25-32
<i>Jo'rayeva Nilufar Sobirjon qizi</i> "SMILE" VA "TABASSUM" TUSHUNCHALARINING LINGVISTIK IFODASI (INGLIZ VA O'ZBEK TILLARI MISOLIDA)	33-38
<i>Sidiknazarova Zulfiya Mirsharapovna</i> BADIY TARJIMA TAHLILINING NAZARIY ASOSLARI	39-43
<i>Jumanova Shahnoza Ikromjonovna</i> IJTIMOIY – PSIXOLOGIK MOTIVNI ANGLATISHDA PEYZAJNING O'RNI	44-50
<i>Achilov Oybek Rustamovich</i> ILGAR SURISH VOSITALARINING BADIY ASAR SARLAVHASIDA TASNIFLANISHI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	51-57
<i>Axmedova Madinabonu Maxmudjonovna</i> XALQ NASRI JANRLARINING O'ZARO MUNOSABATLARI	58-62
<i>Isroilova Manzura Jamolovna</i> FRANSUZ KOMPARATIV FRAZELOGIZMLARINING USLUBIY XUSUSIYATLARI	63-68
<i>Кенжабоев Шокир Абдулхалимович</i> ОСОБОЕ МЕСТО В ИЗУЧЕНИИ И РАЗВИТИИ МЕТОДИКИ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ШКОЛАХ УЗБЕКИСТАНА	69-74
<i>Fayziyev Bahodir Baxshullayevich</i> J. K. ROULINGNING "GARRI POTTER VA AFSONAVIY TOSH" ASARIDAGI TO'QIMA NOMLAR VA REALIYALAR HAMDA ULARNING RUS VA O'ZBEK TILLARIGA TARJIMASI	75-79
<i>Mamatqulova Shoxsanam Isroil qizi</i> OLAMNING O'ZBEK LISONIY TASVIRIDA "FIDOIYLIK" KATEGORIYASI	80-84
<i>Тухтаева Фарида Исматуллаевна</i> ИССЛЕДОВАНИЕ СТЕРЕОТИПОВ РОМАНАХ ПЕРЛ БАК	85-90
<i>Radjabova Dildora Raximovna</i> PIRIMQUL QODIROVNING "YULDUZLI TUNLAR" ASARI INGLIZCHA TARJIMASIDA BOBUR PSIXOLOGIYASI	91-96
<i>Mansurova Shohista Ismailovna</i> BADIY TARJIMANING MAQSADI, VAZIFALARI VA TARJIMA METODLARI	97-102
<i>Ermatov Ixtiyor</i> SIRDARYO VILOYATI TOPONIMLARI.....	103-108

<i>Axmedjanova Farida Djavairovna</i> GRAMMAR INSTRUCTION IN COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING	109-114
<i>Saitov Suxrob Djumaydillayevich</i> ARTISTIC INTERPRETATION AND RESOLUTION OF HUMAN TRAGEDIES IN THE STORY	115-119
<i>Тўрабоева Ҳакима Усмонжон қизи</i> ФИРДАВСИЙ ДАҲОСИГА МЕҲР	120-124
<i>Toshpo'latova Xusniya Matayusub qizi, Normamatov Farrux Komiljon o'g'li</i> INGLIZ REKLAMA SHIORLARI TARJIMASI JARAYONIDA SHAKL VA MA'NO MUVOFIQLIGI	125-129
<i>Абдуманнонов Хожиақбар Акмалжон угли</i> ОСВЕЩЕНИЕ ФРАЗЕОЛОГИИ В СВЕТЕ НАУЧНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ (краткий обзор на примере учебных пособий и словарей узбекского языка).....	130-136
<i>Абдуллаева Раъно Хикматовна</i> РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ КОНЦЕПТА «ДРУГ/ДРУЖБА» В РУССКОЙ И УЗБЕКСКОЙ ПОСЛОВИЧНОЙ ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЕ МИРА	137-144
<i>Hamidova Sayyora Nurmatovna</i> TILSHUNOSLIKNI MENTALINGVISTIK BOSQICHIDA KOGNITIV TADQIQOTLAR.....	145-151
<i>Rustamova Dilrabohon</i> ATAMALAR LUG'ATINING UMUMIY VA FARQLI TOMONLARI	152-157
<i>Khazratqulova Ozoda Abduganiyevna</i> EXPRESSION OF THE CONCEPT OF FORGIVENESS IN LEXICOGRAPHIC SOURCES AND ARTISTIC LITERATURE	158-162
<i>Farmonov Nurbek Pulatovich</i> WEB OF SCIENCE MA'LUMOTLAR TIZIMIDAN FOYDALANISH	163-169
<i>Xojjiyeva Oynisa Shabonovna</i> ALISHER NAVOIY ASARLARIDA TURKIY XALQLAR MAQOLLARINING AKS ETISHI	170-176
<i>Norqobilov Sanjar Rahmat ugli</i> COMPARING COMPUTATIONAL LINGUISTICS APPROACHES ACROSS LANGUAGES	177-182
<i>Mamarasulova Iroda Jumanovna, Xojimetov Sa'dulla Jumanazarovich</i> ANGLIYA UYG'ONISH DAVRI ADABIYOTI	183-190
<i>Ho'jamqulov Anvar Jozilovich</i> OMON MUXTOR ROMANLARIDA POETIK USLUB QIRRALARI.....	191-196
12.00.00 - ЮРИДИК ФАНЛАР	
<i>Кутыбаева Елизавета Дуйсенбаевна, Аманязова Света Байниязовна</i> ВОПРОСЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ И ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ ОРГАНОВ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ ВЛАСТИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	197-203
<i>Мирзаабдуллаева Матлуба Рустамовна</i> СУВДАН ФОЙДАЛАНУВЧИ ВА СУВ ИСТЕЪМОЛЧИСИ ТУШУНЧАЛАРИНИНГ ҲУҚУҚИЙ АҲАМИЯТИ ХУСУСИДА АЙРИМ МУЛОҲАЗАЛАР	204-209
<i>Toshkanov Nurbek Bahriddinovich</i> BILIMLAR IQTISODIYOTI VA INTELLEKTUAL MULK: TIJORATLASHTIRISHNING BA'ZI HUQUQIY JIHATLARI VA MUAMMOLARI	210-216

Nishonov Abdulloh Ubaydulloh o'g'li
ATOM ENERGIYASINI JOYLASHTIRISHNING XALQARO EKOLOGIK TALABLARI 217-223

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna
OLIY TA'LIM MUASSALARIDA TA'LIM SIFATINI OSHIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI 224-228

Sadullayeva Shahlo Azimbayevna, Parmankulov Farxodjon Nurali o'g'li
TYUTORLAR ISH JARAYONIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI
TATBIQ ETISH METODIKASI 229-233

Pirimova Nargiza Adilovna
SPORT-TAYYORGARLIK MASHG'ULOTLARIDA BALANDLIKKA SAKROVCHI QIZLARNING
O'QUV-MASHG'ULOT JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH 234-239

Tangirqulov Elmurod Aliyarovich
BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA ATROF-MUHITNI ASRASH ORQALI EKOLOGIK
TARBIYA BERISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS
XUSUSIYATLARI VA "YASHIL MAKON" MODULLARI 240-244

Xayrov Rasim Zolimxon o'g'li
BO'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHILARINING KASBIY-METODIK TAYYORGARLIGINI
TAKOMILLASHTIRISHDA TA'LIM TEXNOLOGIYALARINING QO'LLANILISHI 245-258

Ahmadjonova Odina Anvarjon qizi
ZAMONAVIY TA'LIM MUHITIDA INGLIZ TILI DARSLARIDA STEAM TA'LIM
TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI: STEAM KOMPETENSIYALAR
TUSHUNCHASI 259-265

Valieva Xolida
AJDODLAR MEROSI - INSONIYAT BOYLIGI 266-271

Djumayeva Dildora Isroilovna
BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA EKOLOGIK MADANIYATNI SHAKLLANTRISHNING
PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI 272-277

Davlatova Nilufar Vosiljonovna
TA'LIM-ISHLAB CHIQRISH INTEGRATSIYASINI KUCHAYTIRISHDA ZAMONAVIY TA'LIMNING
O'RNI VA MOLIALASHTIRISH MEXANIZMLARI 278-285

Mamaraimova Zebo Shafokatovna
YUQORI SINIF O'QUVCHILARINI OILAVIY HAYOTGA TAYYORLASHNING PEDAGOGIK
TAMOYILLARI 286-290

Turayev Yolqin Sherzod o'g'li
KATTA MAKTABGACHA TA'LIM YOSHDAGI BOLALARDA DALILY ASOSLASH KO'NIKMASINI
SHAKLLANTIRISH YO'LLARI 291-295

Abdurasulova Shoira Kushakovna
BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENTLILIGINI
INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA RIVOJLANTIRISH 296-305

Sottarov Abduvali Umirqulovich
UMUMIY FIZIKA KURSINI O'QITISHDA NANOTEXNOLOGIYA FAN VA TEXNIKA SOHASI
SIFATIDA 306-310

<i>Xushnazarova Ma'mura Nodirovna</i> VOLONTYORLIK FAOLIYATINIG IJTIMOIIY-PEDAGOGIK MUAMMOLARI	311-315
<i>Xushvaqtov Umar Norqobilovich</i> AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANIB O'QUVCHILARDA IMPERATIV TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHDA KOMPETENSIYANING RO'LI	316-320
<i>Alimqulova Ra'noxon Gulmirzayevna</i> BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARIDA NUTQ MADANIYATINI RIVOJLANTIRISHGA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	321-326
<i>No'monxonova Muattarxon Nosirxon qizi</i> BO'LAJAK TILSHUNOSLARDA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARKOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARINING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI	327-331
<i>Xalikov Faroxidin</i> TA'LIM TIZIMIDA TESTOLOGİYADAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH SAMARADORLIGI	332-339
<i>Abduvaxidov Xusan Abdukulovich</i> OLIY TA'LIM TALABALARIDA INNOVATSION YONDASHUV ORQALI KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISH	340-345
<i>Якубова Нафиса Одилжановна</i> ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУССАСАЛАРИДА ЧИЗМАЧИЛИК ДАРСЛАРИДА ТАЛАБАЛАРНИ ИЖОДИЙ-КРЕАТИВ ФИКРЛАШГА ЎРГАТИШ МЕТОДИКАСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	346-354
<i>Karimov Qayum Mamashayevich</i> TALABALARNI KOMPYUTERLI MATEMATIKA TIZIMLARINING GRAFIK IMKONIYATIDAN FOYDALANISH BO'YICHA BILIMINI OSHIRISH	355-360
<i>Yusupova Shoxista Alimjanovna</i> TO'GARAK MASHG'ULOTLARI ORQALI TASVIRIY SAN'AT FANIGA ASOSLANGAN XOLDA O'QUVCHILAR IJODIY QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	361-371
<i>Kasimov Oйбек Омилевич</i> СПОРТДА АХЛОҚИЙ ҚОЙДАЛАР ВА "FAIR PLAY" НОРМАЛАРИНИНГ АҲАМИЯТИ ...	372-378
<i>Abduraxmonov Akbar Abduxamidovich</i> MILLIYLIK VA UMUMINSONIYLIK TAMOIYILLARI UYG'UNLASHUVINING NAZARIY-METODOLOGIK JIHATLARI	379-386
<i>Фазлиддинов Шухрат Фахриддинович</i> ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ЗАНЯТИЯХ ПРИ ИЗУЧЕНИИ КАТЕГОРИИ РОДА ГЛАГОЛА В ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВУЗАХ.....	387-394
<i>Jurayev Bobomurod Ramazonali o'g'li</i> TALABALARNING JISMONIY FAOLLIGINI OSHIRISH VA RIVOJLANTIRISH JARAYONINING SAMARADORLIK DARAJASI	395-400
<i>Eshbekova Gulabahor Zafarboyevna</i> МАКТАВГАЧА YOSHDAGI BOLALARNING YOZISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI	401-406

<i>Khidirova Malakhat Qazakhovna</i> ORGANIZATION AND EVALUATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS BASED ON EUTAGOGICAL APPROACHES	407-413
<i>Fayzullayeva Madina Abdumo'min qizi, Xolbo'tayeva Moxinur Temurboy qizi</i> MENEJMENT SOHASINI O'QITISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH	414-420
<i>Achilov Nuriddin Abdugafforovich</i> AL-HAKIM AT-TERMIZIY TA'LIMOTINING ILMIY TADQIQI	421-426
<i>Norinov Muxammadyunus Usibjonovich</i> JAMIYAT TARAQQIYOTIDA BO'LAJAK MUHANDISLARNING KASBIY KOMPETENSIYALARINI TAKOMILLASHTIRISHNING AHAMIYATI	427-432
<i>Begimqulov Zarif Axmadovich</i> JISMONIY TARBIYA YO'RIQCHISINING IJTIMOYIY-MADANIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA MALAKA OSHIRISH JARAYONINING AHAMIYATI	433-438
<i>Izbosarova Zuxro Anatoliy qizi</i> BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARINING KOMMUNIKATIV KO'NIKALARINI RIVOJLANTIRISH SAMARADORLIGI	439-443
<i>Jumayev Sirojiddin Zafarovich</i> MOLEKULAR BIOLOGIYADAN OQSILLARNING AMINOKISLOTA TARKIBI VA AMINOKISLOTALARNING TASNIFI MAVZUSINI O'QITISHDA MASALA VA MASHQLARDAN FOYDALANISH	444-449
<i>Pulatova Muxabbat Egamberdiyevna</i> BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARIDA INNOVATSION KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	450-457
<i>Yuldashev Mengali Ziyaduloyevich</i> BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARIDA MUSTAQIL ISHLASH KOMPITENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH	458-463

13.00.00-Педагогика фанлари

Begimqulov Zarif Axmadovich

Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti Samarqand filiali "Sport psixologiyasi, ijtimoiy-tabiiy fanlar" kafedrasini mudiri, p.f.b.f.d (PhD)

JISMONIY TARBIYA YO'RIQCHISINING IJTIMOYIY-MADANIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA MALAKA OSHIRISH JARAYONINING AHAMIYATI

Annotatsiya. Mazkur maqolada kasbiy kompetentlik umumiy tuzilmasining muhim tarkibiy qismlaridan bo'lgan ijtimoiy-madaniy kompetentlikning o'ziga xos xususiyatlari, maktabgacha ta'lim tashkilotlari jismoniy tarbiya yo'riqchilarining ijtimoiy-madaniy kompetentligini rivojlantirishda malaka oshirish jarayonining muhim jihatlari yoritilgan.

Kalit so'zlar: jismoniy tarbiya va sport, kasbiy-metodik tayyorgarlik, kasbiy kompetentlik, ijtimoiy-madaniy kompetentlik, davlat maktabgacha ta'lim tashkiloti, jismoniy tarbiya yo'riqchisi, ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar, moslashuvchanlik, globallashtirish, ilg'or xorijiy tajribalar.

Begimkulov Zarif Akhmadovich

Head of the Department "Sports Psychology, Social and Natural Sciences" of the Samarkand branch of the Institute of Retraining and Advanced Training of Specialists in Physical Culture and Sports, (PhD)

THE IMPORTANCE OF PROFESSIONAL PROCESS IN DEVELOPING SOCIO-CULTURAL COMPETENCE OF PHYSICAL EDUCATION INSTRUCTOR

Annotation. This article highlights the features of socio-cultural competence, which is one of the most important components of the overall structure of professional competence, important aspects of the professional development process in the development of socio-cultural competence of physical education instructors of preschool educational organizations.

Key words: physical culture and sports, professional and methodological training, professional competence, socio-cultural competence, state preschool educational organization, physical education instructor, spiritual and educational activities, flexibility, globalization, advanced foreign experience.

Бегимкулов Зариф Ахмадович

Заведующий кафедрой "Спортивная психология, социально-естественные науки" Самаркандского филиала Института переподготовки и повышения квалификации специалистов по физической культуре и спорту, доктор философии по педагогических наук (PhD)

ЗНАЧЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ПРОЦЕССА В РАЗВИТИИ СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ ФИЗИЧЕСКОЙ ВОСПИТАНИЯ

Аннотация. В данной статье освещаются особенности социально-культурной компетентности, являющейся одной из важнейших составляющих общей структуры профессиональной компетентности, важные аспекты процесса повышения квалификации в развитии социально-культурной компетентности инструкторов по физической культуре дошкольных образовательных организаций.

Ключевые слова: физическая культура и спорт, профессионально-методическая подготовка, профессиональная компетентность, социально-культурная компетентность, государственная дошкольная образовательная организация, инструктор по физической культуре, духовно-просветительская деятельность, гибкость, глобализация, передовой зарубежный опыт.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V3I12.2Y2023N66>

Mamlakatimizda so‘nggi yillarda jismoniy tarbiya va sportni ommalashtirish, uning tashkiliy-huquqiy asoslarini yanada mustahkamlash, sohada faoliyat olib borayotgan kadrlarni har tomonlama qo‘llab-quvvatlash, aholi o‘rtasida sog‘lom turmush tarzini kengroq targ‘ib qilish uchun zarur shart-sharoitlar yaratish borasida chora-tadbirlarni izchil amalga oshirilishi o‘z navbatida jismoniy tarbiya va sport bo‘yicha mutaxassislarni o‘z ixtisosligini mukammal bilishi va harakatga keltirishi, dars va mashg‘ulot jarayonini loyihalash, tashkil qilish va baholash uchun zarur bo‘lgan tayanch kompetensiyalarni egallashi, shuningdek, o‘qitish va tarbiyalash jarayonini innovatsion ilmiy yutuqlar, zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida intensiv tashkil etish, uzluksiz va tizimli o‘z-o‘zini rivojlantirishni talab etadi. Bugungi kunda sport ta‘lim muassasalarida faoliyat yuritayotgan jismoniy tarbiya va sport bo‘yicha mutaxassislarning kasbiy-metodik tayyorgarligi hozirgi davr talablari asosida bo‘lishi zarurligi asosiy maqsad qilib qo‘yilgan ekan, ijtimoiy hayotning barcha jabhalaridagi chuqur o‘zgarishlar, jamiyatning ehtiyojlari, fan va amaliyotning rivojlanishi, tobora ortib borayotgan talablar jismoniy tarbiya va sport bo‘yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimi oldiga ham muayyan vazifalarni qo‘yadi.

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 4-iyuldagi “Jismoniy tarbiya va sport bo‘yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 355-sonli Qarori bilan tasdiqlangan “Jismoniy tarbiya va sport bo‘yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish tartibi to‘g‘risida”gi Nizomda: malaka oshirish faoliyatining maqsadi — kasbiy bilim, ko‘nikma va malakalarning chuqurlashtirilishi hamda yangilab borilishini ta‘minlash, jismoniy tarbiya va sport bo‘yicha mutaxassislarning toifasi, darajasi, razryadi va lavozimi oshishiga xizmat qiladigan zarur hajmini egallashini ta‘minlash deb belgilangan [2]. Malaka oshirish jarayoni jismoniy tarbiya va sport bo‘yicha mutaxassislarning mutaxassislik yoki kasbiy faoliyatni yuritish uchun bilim va ko‘nikmalarini yangilash hamda chuqurlashtirish, mashg‘ulot o‘tish metodikasini yanada takomillashtirish, zamonaviy ta‘lim metodlarini ishlab chiqish va ularni amalda sinash, ularning kasbiy malakasini oshirishning zamonaviy taraqqiyot bilan uyg‘unligini ta‘minlash hamda jamiyat talablariga javob berishga qaratilgan ta‘lim jarayoni hisoblanadi.

Ma‘lumki, “Kompetentlik” tushunchasi shaxsning doimo o‘sib boruvchi tasnifi bo‘lib, real hayotiy vaziyatlarda yuzaga kelgan muammolarni yechish qobiliyati, o‘z bilimi, o‘quv va hayotiy tajribalari, qadriyatlar va qiziqishlarini unga safarbar etish imkoniyatlari hisoblanadi. Yu.E.Rahimovanning ta‘kidlashicha, “Kasbiy kompetentlilik – bu integrativ tavsif bo‘lib, tizimlashtirilgan bilim, ko‘nikma, malaka hamda shaxsga oid fazilatlarini ifodalaydi, ular bozor sharoitida raqobatbardosh bo‘lish imkonini beradi” [10].

Kasbiy kompetentlik murakkab jarayonlar; noaniq vazifalarni bajarish; bir-biriga zid ma'lumotlardan foydalanish; kutilmagan vaziyatda harakat rejasiga ega bo'la olishda namoyon bo'ladi. Kasbiy kompetensiyaga ega bo'lgan mutaxassislar o'z bilimlarini izchil boyitib boradi, yangi axborotlarni o'zlashtiradi, davr talablarini chuqur anglaydi, yangi bilimlarni izlab topadi, ularni qayta ishlaydi va o'z amaliy faoliyatida samarali qo'llaydi [9].

Pedagogik faoliyatda kasbiy kompetentlik umumiy tuzilmasining muhim tarkibiy qismlaridan biri – bu ijtimoiy-madaniy kompetentlik hisoblanadi. Zero zamonaviy o'qituvchi nafaqat o'quvchiga bilim beradi, ma'lumot, axborot yetkazadi, balki rivojlanayotgan shaxs va jamiyat o'rtasida vositachi rolini ham bajaradi. "Bola-shaxs-jamiyat" munosabatlari o'zaro aloqasining maqsadga muvofiq bo'lishi o'qituvchining qanchalik ijtimoiy hayotda kompetent, omilkor ekanligiga ham bog'liqdir [5]. Tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, bugungi kunda jismoniy tarbiya va sport mutaxassislarning ijtimoiy-madaniy kompetentligini yanada rivojlantirish orqali sport ta'lim muassasalari faoliyatining sifati va raqobatbardoshligini ta'minlashga bo'lgan ehtiyoj yanada kuchayib bormoqda.

So'nggi yillarda "ijtimoiy-madaniy kompetentlik" atamasi tadqiqotchilar tomonidan turlicha talqin qilinmoqda. Jumladan N.D.Galskova, N.I.Geiz ijtimoiy-madaniy kompetentlikni – "madaniyat muloqoti" deb ataydi, ya'ni ijtimoiy-madaniy muloqot sharoitida shaxsni madaniy muloqotini amalga oshirishga imkon beradigan qobiliyati sifatida belgilaydi [6], V.V.Safonova "Ijtimoiy-madaniy kompetentlik-bu ikki xil madaniyatda ishtirok etish qobiliyati", P.V.Sisoyev "Ijtimoiy-madaniy kompetentlik-turli xil fikrlash va madaniy jarayonlarni tushunish tamoyillariga asoslangan holda ijtimoiy normalar va xulq-atvor namunalari sifatida tarkib topadi", – degan ilmiy xulosalarni berishgan [11].

Ijtimoiy-madaniy kompetentlikning muhim xususiyatlarini batafsil o'rganishda uning funksiyalariga ham murojaat qilish maqsadga muvofiqdir. Bular qatorida, birinchidan, ijtimoiy-madaniy kompetentlik insonning ma'lum bir ijtimoiy guruhga mansubligida aks ettirilishi, guruh jamoasida ijtimoiy harakatlar holatlarida namoyon bo'lishidir. Ikkinchidan, ijtimoiy-madaniy kompetentlik ichki madaniy ijtimoiylashuv jarayonida shaxsning o'zi mansub bo'lgan madaniyat stereotiplari bilan hamohang tarzda o'zligini anglab borishini bildiradi [8].

O'zbekiston Respublikasining "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida"gi Qonunining 36-moddasida: "Tegishli ma'lumotga va kasbiy tayyorgarlikka ega bo'lgan shaxslarning jismoniy tarbiya va sport sohasida, shu jumladan davolash jismoniy tarbiyasi sohasida pedagogik faoliyat bilan shug'ullanishiga qonun hujjatlarida belgilangan tartibda yo'l qo'yiladi" [1], — deb belgilangan. Amaliyotdan ma'lumki, maktabgacha ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini jismoniy tarbiya yo'riqchisi olib boradi. Jismoniy tarbiya yo'riqchisi yosh avlod ta'lim-tarbiyasi uchun javobgar shaxs bo'lib, uning yuqori pedagogik mahorati maktabgacha ta'lim muassasasida ta'lim-tarbiya samaradorligini ta'minlashga xizmat qiladi. U har tomonlama sog'lom va barkamol bola shaxsini tarbiyalash, mashg'ulot jarayonida maktab yoshigacha bo'lgan bolalarning izchil intellektual, madaniy va ma'naviy-axloqiy kamol topishga bo'lgan ehtiyojini qondirish, ularda atrof-muhitga, kattalarga, tengdoshlariga, o'simliklar dunyosiga, tabiiy hodisalarga hurmat, Vatanni sevish, u bilan g'ururlanish hissini uyg'otish, dunyoqarashini kengaytirish, mustaqil fikrlashga ega bo'lgan har tomonlama yetuk kelajagimiz egalarini shakllantirishni o'zining birinchi darajali vazifasi sifatida qabul qilishi zarur.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanayotgan bolalarning jismoniy rivojlanishi ko'p jihatdan jismoniy tarbiya yo'riqchisining bilim, ko'nikma va malakasiga bog'liq ekanligi

hech kimga sir emas. Shuning uchun ham maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faoliyat yurituvchi jismoniy tarbiya yo'riqchisi o'zining mutaxassisligi (ixtisosligi) bo'yicha puxta bilimga ega, maktabgacha tarbiya pedagogikasi va psixologiyasi, fiziologiya fanlarining asoslarini chuqur o'zlashtirgan, bolalar uchun yangi bilimlarni, dunyosini boyitadigan o'zgarishlarni, maktabgacha yoshdagi shaxsning shaxsiy fazilatlarini namoyon etishiga, kelajak avlodni har tomonlama yetuk, mustaqil fikrlashga qodir, irodali, fidoiy bo'lib shakllanishiga hissa qo'shishi, shuningdek ma'naviyatli, ijtimoiy-madaniy kompetent bo'lishi lozim. Jismoniy tarbiya yo'riqchisi kasbiy faoliyatida o'z-o'zini baholash va shu asosda hamkasblari bilan to'g'ri munosabatni yo'lga qo'yishi, o'z-o'ziga nisbatan talabchan, pedagog sifatida madaniyatli bo'lishi va buni pedagogik muomalada, o'zgaralar bilan bo'ladigan kundalik muloqotlarda ifoda etishi zarur.

Ijtimoiy-madaniy kompetentlik inson shaxsining ijodiy-yaratuvchanlik faoliyatida namoyon bo'ladigan tizimli xarakteristikasi sifatida qaraladi va u yaratgan mahsulotlarda, faoliyat natijalarida o'z aksini topadi. Uni yaxlit pedagogik jarayonda shakllantirish zarurati bir qator sabab va asoslarga tayanadi:

“– davlat siyosatining dolzarb muammolarini bilish, ijtimoiy-iqtisodiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qila olish;

– xorijiy tillarni birida kasbiy faoliyatga oid hujjatlarni mohiyatini tushunishi, tabiiy-ilmiy fanlar bo'yicha kasbiy faoliyati doirasida zaruriy bilimlarga ega bo'lishi hamda ulardan zamonaviy ilmiy asosda kasbiy faoliyatida foydalana bilish;

– axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatida qo'llay bilishi, axborot yig'ish, saqlash, qayta ishlash va ulardan foydalanish usullarini egallagan bo'lishi, o'z kasb faoliyatida mustaqil asoslangan qarorlar qabul qila olish;

– yangi bilimlarni mustaqil egallay bilishi, o'z ustida ishlashi va mehnat faoliyatini ilmiy asosda tashkil qila olish;

– sog'lom turmush tarzi va unga amal qilish zaruriyati to'g'risida ilmiy tasavvurga ega bo'lishi” lozim [3].

Ijtimoiy-madaniy kompetentlik jismoniy tarbiya yo'riqchisining pedagogik faoliyatining o'ziga xos xususiyatlaridan biri bo'lib, zamonaviy sharoitda yangicha mazmun kasb etmoqda. Jismoniy tarbiya yo'riqchisining ijtimoiy-madaniy kompetentligining qay darajada ekanligi o'zaro shaxslararo munosabatlarni olib borish, faoliyatni to'g'ri va samarali yo'lga qo'yish, ijtimoiy va kasbiy o'z-o'zini anglash, turli vaziyatlarda o'z-o'zini boshqarish, globallashtirgan dunyo hamjamiyatiga moslashish, o'zga tildagi insonlar bilan kasbiy faoliyatda hamkorlik qilish, iqtisodiy va ijtimoiy vazifalarni samarali yechish, jamiyatda o'zining munosib o'rniga ega bo'lish, musobaqalarda yuqori natijalarga erishish, sohani tizimli rivojlantirish jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi.

Pedagogika ensiklopediyasida malaka oshirish atamasiga quyidagicha ta'rif berilgan: “malaka oshirish, kadrlar malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash – uzluksiz ta'lim tizimi turlaridan biri, xalq xo'jaligining barcha sohasida ishlovchi mutaxassis va rahbar xodimlarning kasbiy bilim va ko'nikmalarini yangilash hamda chuqurlashtirish jarayoni. Kadrlarning raqobatbardoshlik sifatleri hamda bilim va ko'nikmalarining zamon talablariga javob bera oladigan darajada bo'lishini ta'minlaydi. Malaka oshirish va qayta tayyorlash har bir xodimning o'z mutaxassisligi bo'yicha so'nggi fan yutuqlari, yangiliklari bilan tanishish, ularni o'zlashtirish,

yangi amaliy ish usullari, ilg'or ish tajribalarini o'rganishdan iborat ilmiy nazariy hamda amaliy tayyorgarlik jarayoni hisoblanadi..." [7].

Davlatimiz tomonidan ta'lim tizimini takomillashtirish, zamonaviy kadrlar tayyorlashga, pedagoglar malakasini oshirishga qaratilgan qator ishlar amalga oshirilmoqda. Bugungi kunda barcha sohalarida jadal islohotlar olib borilayotgan bir paytda ta'lim muassasalarida sifatli ta'limni amalga oshirish, mutaxassislarni o'z malakasini oshirib borishi, eng so'nggi zamonaviy texnologiyalar bilan qurollanishi, yuksak salohiyatli, moslashuvchan va raqobatbardosh bo'lishini ta'minlash dolzarb muammolardan biridir.

Tadqiqotimiz jarayonida maktabgacha ta'lim tashkilotlarining malaka oshirishga kelgan jismoniy tarbiya yo'riqchilari bilan o'tkazilgan so'rovnomalarimiz ularning aksariyatida ijtimoiy-madaniy kompetentlik darajasining past ekanligini ko'rsatdi. Bu esa maktabgacha ta'lim samaradorligini ta'minlashga salbiy ta'sir qilayotganligini anglatadi.

O'tkazgan tadqiqotlarimiz maktabgacha ta'lim tashkilotlarining jismoniy tarbiya yo'riqchilarining ijtimoiy-madaniy kompetentligini rivojlantirishda malaka oshirish jarayonining o'rnini va roli muhim ekanligi to'g'risidagi farazlarimiz asosli ekanligini isbotladi. Buni bir necha holatlar ham tasdiqlaydi. Jumladan, malaka oshirish jarayonida maktabgacha ta'lim tashkilotlarining jismoniy tarbiya yo'riqchilari o'z mutaxassisliklari bo'yicha zamonaviy metodikalar va ilg'or xorijiy tajribalarni puxta o'zlashtiradilar, bir oy (144 soat) davomida turli millat vakillari bo'lgan hamkasblari bilan aloqada bo'ladilar, tajriba almashadilar, o'tkaziladigan turli ma'naviy-ma'rifiy tadbirlarda ishtirok etadilar, o'rganilayotgan chet tilida so'zlashuvchilarning madaniy o'ziga xosligini, ularning urf-odatlarini, me'yorlari hamda e'tiqodini tushunib oladilar, ilg'or xorijiy tajribalarni o'zlashtiradilar.

Amaldagi me'yoriy hujjatlarda "Jismoniy tarbiya yo'riqchisi" malaka oshirish kursining vazifalari jumlasiga: "tinglovchilarining zamonaviy kasbiy bilim, ko'nikma, malakalarini takomillashtirish va rivojlantirish; jismoniy tarbiyada xorijiy tajribalarni o'zlashtirish; malaka oshirish jarayonlarini fan va ishlab chiqarishdagi innovatsiyalar bilan o'zaro integratsiyasini ta'minlash" [4] kabi jihatlar kiritilgan.

Malaka oshirish jarayonida jismoniy tarbiya yo'riqchisining ijtimoiy-madaniy kompetentligini rivojlantirish uning ijtimoiy-siyosiy, jamiyat tomonidan qabul qilingan ijtimoiy xulq-atvor va xatti-harakatlarining milliy-madaniy xususiyatlari, o'ziga millat vakillarining madaniyati, ularning urf-odatlarini, diniy qadriyatlarini, e'tiqodlari va turmush tarzi haqidagi bilimlarini boyitadi, shaxslararo o'zaro munosabat va hamkorlikdagi faoliyatni puxta o'zlashtiradi. Ijtimoiy-madaniy kompetentligi rivojlangan jismoniy tarbiya yo'riqchisining o'z kuchiga bo'lgan ishonchi yanada oshadi, mehnat jamoasida o'zining muhim o'rniga ega bo'ladi, shaxsiy va kasbiy faoliyatida yo'l qo'ygan xatolaridan to'g'ri va o'rinli xulosalar chiqaradi. Natijada u yangi ijtimoiy, globallashtirish shart-sharoitlariga tezroq moslashadi, jamiyatdagi hayot normalari va qoidalarini yetarlicha bajarish imkoniyatiga ega bo'ladi, muammoni aniqlash, uni hal qilishning samarali usullarini topa oladi, o'z funksional vazifalarini amalga oshirishi uchun kasbiy faoliyatining mazmun-mohiyatini chuqur anglaydi. U maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual, jismonan, ruhan va ma'nan sog'lom rivojlanishiga erishib, o'sib kelayotgan yosh avlodda inson salomatligi va unga eng oliy qadriyat sifatida qarash kabi jiddiy munosabatni shakllantiradi.

Malaka oshirish jarayonida milliy urf-odatlar, qadriyatlar, milliy mentalitetning o'ziga xos xususiyatlari, o'ziga tilli xalqlarning tili, madaniyati, to'g'risidagi bilimlar hajmini

kengaytirish, ilg'or xorijiy tajribalarni o'zlashtirish hamda ularni faoliyatga yo'naltirish orqali maktabgacha ta'lim tashkiloti jismoniy tarbiya yo'riqchisining ijtimoiy-madaniy kompetentligini rivojlantirish alohida ahamiyat kasb etadi. Ijtimoiy-madaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonida maktabgacha ta'lim tashkiloti jismoniy tarbiya yo'riqchisi nafaqat bilim va ko'nikmalarini yangilaydi, balki o'z madaniy tajribasini boyitadi hamda jamiyatdagi ustuvor qadriyatlarini yanada ko'proq ongiga singdiradi, davr talablarini chuqur anglaydi. Bu esa uning kasbiy faoliyat samaradorligiga ijobiy ta'sirini ko'rsatadi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. O'zbekiston Respublikasining "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida"gi Qonuni. <https://lex.uz/docs/-2742233>
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 4-iyuldagi "Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 355-sonli Qarori. <https://lex.uz/docs/6093267>
3. 5111800-Мактабгача таълим бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари. Тошкент, ЎзР ОЎМТВ-2020, 9-бет.
4. "Jismoniy tarbiya yo'riqchisi" maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faoliyat yuritayotgan jismoniy tarbiya yo'riqchilari malaka oshirish kursining o'quv dasturi. Toshkent–2023.
5. Berdiyeva N. B. Bo'lajak o'qituvchilarda ijtimoiy-madaniy kompetentlikni rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari. Oriental renaissance: innovative, educational, natural and social sciences scientific journal. 2021, №9, 891-бет.
6. Гальскова Н.Д., Гез Н.И. Теория и обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика. – М: "Академия", 2007. – 336с.
7. Pedagogika: ensiklopediya. II jild / tuzuvchilar: jamoa. – T.: "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi" Davlat ilmiy nashriyoti, 2015.– 245-bet.
8. Почтарева Е.Ю. Психолого-педагогические аспекты социокультурной компетентности педагога // Личность как субъект инноваций: сб. науч. тр. / науч. ред. М. В. Волкова. Чебоксары: НИИ педагогики и психологии, 2010. С. 94-100.
9. Рахимов З.Т. Педагогик компетентлик таълим жараёни ривожланишининг муҳим омили сифатида. "Замонавий таълим" журнали 2019 йил 7(80)-сон, 4-бет.
10. Рахимова Ю.Э. Формирование профессиональной компетентности учащихся медицинского колледжа: Дисс. ... канд. пед. наук. – Ташкент, 2012. – С. 195. (Rakhimova Yu.E. Formirovanie professionalnoy kompetentnosti uchashchikhsya meditsinskogo college: Diss. ... candy. ped. science — Tashkent, 2012. — S. 195.)
11. Сафонова В.В. Коммуникативная компетенция: современные подходы к многоуровневому описанию в методических целях. – М.: НИЦ "Еврошкола", 2004.- С.18.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 12/2 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).